

Bölüm 6

GİRİŞİMCİLİK VE KÜLTÜR FARKLILIKLARININ GİRİŞİMCİLİK ÜZERİNE ETKİLERİ

Mehmet Selman KOBANOĞLU¹

1. GİRİŞİMCİ VE GİRİŞİMCİLİK

Girişimcilik ve girişimci kavramlarının alanyazında tam olarak üzerinde fikir birliğine varılmış bir tanımı mevcut değildir. Bu konuda fikir birliğinin sağlanamaması belki de bizzat kültür farklılıklarından ortaya çıkmaktadır. İşte girişimcilik bu denli, henüz tanım aşamasında dahi kültür kavramıyla iç içe geçmiş durumdadır.

Girişimci (entrepreneur) kavramı ilk kez Richard Cantillon'un "Essai sur la Nature du Commerce en Général" adlı 1755 yılında yayınlanan eserinde kullanılmıştır. Cantillon girişimciyi, hükümetlerden daha aktif bir biçimde tüm ekonomik sistemi motive eden en merkezi ve katılımcı birey olarak tarif etmiş ve ekonomi içindeki hayati rolünü açıklamak için "teşebbüs ekonomisinin babası" olarak anılmayı hak ettiğini ifade etmiştir (Hebert ve Link,2006: 590).

Hançerlioğlu (1986: 137) ise girişimci teriminin ekonomi literatürüne ilk kez Jean Baptiste Say (1767 – 1832) tarafından sokulduğuna işaretler, bir işletmeyi kuran ve yöneten biçiminde tanımlar. Yazar, teşebbüsün emek, anamal ve doğa öğelerini birleştirerek verimli kıldığını ve bunu yapanın da becerikli işadamı yani müteşebbis olduğunu ifade eder. Müteşebbis olmaz ise bu öğeler birleşmeyecek ve üretim gerçekleşmeyecektir. Müteşebbis rizikoyu, yani zarar etme olasılığını önceden kabul ederek teşebbüste bulunmaktadır.

Girişimci terimi 1750'li yıllarda kullanılmış olsa bile, girişimcilik kavramı yazında hak ettiği yeri bulmak için Schumpeter'i beklemiştir. Schumpeter'in girişimciliğe atfetmiş olduğu önem, sonraki dönemde pekçok akademisyen ve araştırmacı tarafından girişimciliğin kalkınma ile arasındaki ilişkinin dikkate alınmasına önyak olmuştur (Onuncu Kalkınma Planı, 2014: 3).

Girişimci, ekonomide üretim faktörleri olarak kabul edilen sermaye, emek ve doğal varlıklar ile birlikte dördüncü faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Iğdır Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, mehmet.kobanoglu@igdir.edu.tr

pasifist bir kültür ve buna uygun davranış kalıpları yaygınlaşmaktadır. Bundan dolayı kültürlerarası farklılıklar, hem girişimciliğin ortaya çıkıp çıkmamasını hem de hangi tür girişimciliğin ve hangi özelliklere sahip girişimci davranışların ortaya çıkacağını belirlemektedir (Aytaç ve İlhan, 2007: 112).

Sosyal ortamın girişimcilik üzerine etkisini inceleyen çalışmalar çocuklukta içinde bulunulan aile ortamının, akrabaların, arkadaşların ve destek ağlarının önemine dikkat çekmektedirler. Bireylerin aldığı eğitim, kendilerine örnek aldıkları kişiler, kişisel değerleri ve motivasyon düzeyleri de girişimci olmalarına etki edecektir. Ailesinde girişimci bulunan çocukların girişimci olma eğilimlerinin daha fazla olduğu yapılan araştırmalar ile saptanmıştır (TÜSİAD, 2002: 52).

Girişimlerin başlaması, gelişmesi ve dengeli bir şekilde faaliyetlerini yürütmesi kültürel özellikler ile yakından ilişkilidir. Öyle ki, aynı ülkenin farklı bölge ve ya yörelerinde dahi yerel sosyal normlara bağlı olarak girişimcilik eğilimi farklılıklar gösterebilmektedir. Diğer taraftan, kültür ile girişimcilik arasındaki ilişkiler üzerinde yürütülen araştırmalar, belirli özelliklere sahip kültürel yapıların girişimciliği etkilediği konusunda ortak fikre ulaşmamıştır. Ancak girişimciliğin sosyokültürel yapının etkisi altında olduğu geniş bir akademik çevre tarafından kabul görmüştür. Bu noktada sosyal ve kültürel özelliklerin girişimciliği destekleyip geliştirdiği söylenebildiği gibi, aksi olarak engelleyebildiği de söylenebilir (Güler ve Ark., 2016: 26).

KAYNAKLAR

- Aytaç, Ö. Ve İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik Bir Perspektif. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18,101-120.
- Boone, L.E. ve Kurtz, D.L. (2013). *Çağdaş İşletme* (14. Bs. Çev.), (Ed: Azmi Yalçın). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Baltaş, A. (2018). *Türk Kültüründe Yönetmek: Yerel Değerlerle Küresel başarılar Kazanmak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağlar, İ. (2001). Yönetim Kültür Bağlamında Türk Yönetim Modelinin Saptanmasına Yönelik Kavramsal Bir Çalışma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(3), 125-148.
- Demirel, E.T. ve Tikici, M. (2004). Kültürün Girişimciliğe Etkileri. *Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 49-58.
- Duman, L., Bedük, A., Köyliüoğlu, A.S. ve Ay, K. (2015). Entrepreneur Culture at SMEs: A Case Study in Konya. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 207,492 - 501. Doi: 10.1016/j.sbspro.2015.10.119
- Duygulu, E. (2008). Algılanan Kurumsal Görünüm, Proaktif Kişilik Özelliği ve İş Kurma (Girişimcilik) Tutumu: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 95-120.

- Erkmen, T. (2012). Örgüt Kültürü, Fonksiyonlar, Öğeleri, İşletme Yönetimi ve Liderlikteki Önemi. (Ed: Mehmet Zencirkıran). *Örgüt Sosyolojisi*. Bursa: Dora Basım Yayın, 233-264.
- Eroğlu, F. (1993). *Davranış Bilimleri*. Erzurum: Maveria Yayıncılık.
- Fairlie, W.R. ve Holleran, W. (2011). Entrepreneurship Training, Risk Aversion and Other Personality Traits: Evidence From a Random Experiment. *Journal of Economic Psychology* 33.
- Fiş, A.M. ve Wasti, S.A. (2009). Örgüt Kültürü ve Girişimcilik Yönelimi İlişkisi. *Orta Doğu Teknik Üniversitesi Gelişme Dergisi 35(Özel Sayı)*, 127-164.
- Güler, Y.B., Bozacı, İ. Ve Karakaya, İ. (2016). Kültür ile Girişimcilik Eğilimi ve Ortaklık Kültürü İlişkilerinin İncelenmesi: Kırıkkale İli Üniversite Öğrencileri Örneği. *AKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, XVIII (2)*, 23-33. Doi: 10.5578/jeas.27909
- Güney, S. (2004). *Açıklamalı Yönetim-Organizasyon ve Örgütsel Davranış Terimler Sözlüğü*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Güney, S. ve Çetin, A. (2003). Kültürün Girişimciliğe Etkisi ve Türkiye’de Girişimcilik Kültürü. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(1)*, 189-210.
- Hayton, J.C., George, G. Ve Zahra, S.A. (2002). National Culture and Entrepreneurship: A Review of Behavioral Research. *Entrepreneurship Theory and Practice, 26(4)*, 33-52.
- Hebert, R.F. ve Link, A.N. (2006). The Entrepreneur as Innovator. *Journal of Technology Transfer, 31(5)*, 589-597.
- Hofstede, G. (2011). Dimensionalising Cultures: The Hofstede Model in Context. *Online Readings in Psychology and Culture*. <https://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1014&context=orpc> Erişim Tarihi: 30.01.2018, 11.40
- İşcan, Ö.F. ve Kaygın, E. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 15(2)*, 443-462.
- Kalkınma Bakanlığı (2014). *Girişimciliğin Geliştirilmesi. Onuncu Kalkınma Planı. Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara.
- Karlı, O.H., (2018). Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik arasındaki İlişkinin Proaktif Kişilik Boyutu Açısından İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Naktiyok, A. (2004). *İç Girişimcilik*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Nur, H.B. ve Erataş, E. (2013). Kültür Farklılıkları Ekseninde Girişimcilik Anlayışındaki Değişimler ve Yabancı Girişimcilik. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1)*, 155-171.
- Saylı, H. ve Ağca, V. (2009). Aile İşletmelerinde Aile Kültürünün İç Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkisi: Afyon-Denizli-Uşak Örneği. “İş, Güç” *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 11 (2)*, 117-136. Doi:10.4026/1303-2860.2009.0104.x
- Şimşek, M.Ş., Çelik, A. ve Akgemci, T. (2014). *Davranış Bilimleri*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Tuncer, D., Ayhan, D.Y. ve Varoğlu, D. (2011). *Genel İşletmecilik Bilgileri (4.bs)*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- TÜSİAD. (2002). *Türkiye’de Girişimcilik*. İstanbul: TÜSİAD Yayınları. (Yayın No. TÜSİAD-T/2002-12/340)
- Podrug, N., Pavicic, J. ve Vjekoslav, B. (Tarihsiz). Cross-Cultural Comparison of Hofstede’s Dimensions and Decision-Making Style within CEE Context. Erişim Tarihi:

30.01.2019, 17:00 https://bib.irb.hr/datoteka/268819.Podrug_Pavicic_Bratic_Sarajevo.pdf

Robbins, S.P., Decenzo, D.A. ve Coulter, M. (2013). *Yönetimin Esasları: Temel Kavramlar ve Uygulamalar* (8. Bs. Çev.), (Ed: Adem Öğüt). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Wu, M.Y. (2006). Hofstede's Cultural dimensions 30 Years Later: A Study of Taiwan and United States. *Intercultural Communication Studies XV: 1*, 33-42.

Zencirkıran, M. (2017). *Davranış Bilimleri*. Bursa: Dora Basım Yayın.